

МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
www.economy-confer.com.ua

Світ наукових досліджень

Збірник тез міжнародної
науково-практичної
інтернет-конференції

Випуск 2

28 липня 2021 р.

Тернопіль 2021

"Світ наукових досліджень. Випуск 2": матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Тернопіль, 2021. – 41 с.

УДК 330 (063)
ББК 65я431

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей наукової інтернет-конференції «Світ наукових досліджень. Випуск 2», які оприлюднені на інтернет-сторінці www.economy-confer.com.ua

Наші збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "РІНЦ / RSCI".

Адреса оргкомітету:
46005, Україна, м. Тернопіль, а/с 797
тел. +380977547363
e-mail: economy-confer@ukr.net

Оргкомітет економічної наукової інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економічне спрямування

- Herasymenko Iryna, Smychok Svitlana* **FORMATION OF AN EFFECTIVE PROFIT MANAGEMENT SYSTEM.....5**
- Балан Вікторія Миколаївна* **ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ.....7**
- Дейнека Вікторія Феліксівна, Шавло Ірина Анатоліївна* **ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНІЦІАТИВ ЩОДО РИЗИКІВ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ.....11**
- Шуба Олена Артурівна, Травкіна Каріна Вікторівна* **ДО ПИТАННЯ ПРО КОНКУРЕНТНУ РОЗВІДКУ.....17**

Інформаційні системи і технології

- Бабаков Роман Маркович* **ПРІОРИТЕТ ОПЕРАЦІЙ НАД МНОЖИНАМИ В МОВІ PYTHON.....19**
- Патряк Олександра Тарасівна* **КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ, ІНТЕРНЕТИЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ В ОСВІТІ.....22**

Психологія і педагогіка

- Рудакевич Оксана Мирославівна* **ПОМІСНА ЦЕРКВА В УКРАЇНІ ЯК ІСТОРИЧНА НЕОБХІДНІСТЬ.....27**

***Русенко Ярослав Григорович НАУКА ЯК ДОСЛІДНА
ДІЯЛЬНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА.....32***

***Яценко Василь Миколайович ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ВІЙНИ РОСІЇ З УКРАЇНОЮ.....40***

FORMATION OF AN EFFECTIVE PROFIT MANAGEMENT SYSTEM

Herasymenko Iryna

Ph.D. of Economics, Bila Tserkva National Agrarian University

Smychok Svitlana

master, Bila Tserkva National Agrarian University

The purpose of financial and commercial activities of any enterprise is to obtain the maximum possible level of profit. Achieving this goal is the main task of the manager, who must make rational decisions in the field of enterprise profit management. To effectively perform this task, it is necessary to pay attention to the principles of forming a profit management system. It is impossible to underestimate the importance of taking into account the principles of profit management of the enterprise, as its proper use ensures the growth of production efficiency; introduction of the newest technologies; increase productivity at the enterprise and reduce costs; improving the level of product quality; formation of competitive advantages of the enterprise in the market.

The main principles of forming an effective profit management system are:

The principle of integration with the overall enterprise management system. Provides for the coordination of tactical goals that have been developed in the enterprise to the overall system of profit management and strategic goals of enterprise development, as the process of profit management concentrates aspects of the governing bodies of the enterprise.

The principle of continuity, due to the cyclical nature and the need for continuous operation of the enterprise, which in turn obliges the enterprise to develop a permanent system of profit management. Since the economic activity of the enterprise is continuous, so the management of profits should be carried out on an ongoing basis.

The principle of systematization is that the main purpose of developing management decisions on profit management of the enterprise is the rational use of limited resources to achieve the best economic effect. This principle requires business leaders to analyze the state of the company's own resources and its possible changes, comprehensive consideration of possible management actions and consideration of their results. Consistent implementation of combined measures at the enterprise, focused on functioning in the conditions of transformational economic processes.

The principle of complexity must ensure the effective work of the governing bodies of the enterprise on the formation, distribution and rational use of enterprise profits to achieve the goals of the enterprise.

The principle of dynamic management involves constant analysis of the internal and external environment, which requires the company to quickly adapt the profit management system to their changes.

The principle of variability is that business leaders must invent and calculate many possible scenarios both inside and outside the enterprise and choose the most favorable development scenario, developing management decisions that will help implement this scenario. The disadvantage of this principle is the inability to predict and calculate all possible scenarios in a changing market environment, but the results of work within the enterprise are quite easy to predict. Therefore, business leaders should not focus on all possible options, but to highlight the most important and focus their activities on them.

The principle of focusing on the strategic goals of enterprise development consists of well-thought-out, purposeful actions of the company's management, aimed at developing the goals of the enterprise and measures to achieve them. Managers must be able to analyze the external and internal situation and identify the need for certain changes, have the courage to take responsibility and make the necessary adjustments to the enterprise, which can accelerate the implementation of the strategy in the context of limited resources and uncertainty in the future.

Therefore, to form a system of effective profit management of the enterprise it is necessary to take into account its basic principles, the combination of which will increase the efficiency of the enterprise and allow the enterprise to prepare for possible challenges of the market environment.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Балан Вікторія Миколаївна

магістр факультету обліку та аудиту, Вінницький національний аграрний університет

Для функціонування аграрних підприємств у сучасних умовах важливою є інвестиційна діяльність, як одна зі складових господарського механізму, що охоплює процеси формування та використання ресурсів підприємства [1].

Капітальні інвестиції відіграють важливу роль в системі забезпечення ефективного функціонування господарюючого суб'єкта. Вони сприяють розв'язанню практично всіх стратегічних та значної частини поточних завдань розвитку підприємства [2].

У бухгалтерському обліку поняття інвестиційної діяльності застосовується щодо капітальних інвестицій у власні необоротні активи. У результаті класифікації вкладень капіталу в підприємницьку діяльність за їх спрямуванням виявлено, що частина вкладень капіталу здійснюється у вигляді витрат для забезпечення діяльності й отримання доходів, інша частина – для створення нових активів і підтримання капіталу в робочому стані [3].

Питання відображення в обліку капітальних інвестицій, а також проблеми відображення їх вартості в балансі розглядалися такими вітчизняними науковцями, як: С.М. Деньга, З.В. Задорожний, Я.О. Ізмайлов, Я.П. Іщенко, Н.І. Коваль, Я.Д. Крупка, П.М. Майданевич, О.А. Подолянчук, Сергеева Н.В., І.В. Нестеренко, С.Й. Сажинець, Ярмолук О.Ф.

Ведення бухгалтерського обліку основних засобів і малоцінних необоротних матеріальних активів на пряму пов'язане з капітальними інвестиціями. Це відбувається тому, що, придбаваючи чи виготовляючи такі види активів, установа збільшує свій капітал. Особливу увагу слід приділити основним засобам, які установа будує, модернізує або поліпшує, де вартість таких активів формується безпосередньо витратами.

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» визначаються як витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну

(переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у т. ч. необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством [4].

Недосконалість вітчизняної законодавчої бази в бухгалтерському обліку унеможлиблює чітке розмежування витрат по періодах (таких як витрати на підтримання в стані, придатному до використання, ремонт, дослідження) та витрат капітального періоду. Здебільшого такий розподіл може призводити до заниження первісної вартості активу, неправильної оцінки та відповідно недостовірного відображення балансової вартості у звітності [3; 8].

За Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний та екологічний ефект [5].

У Податковому кодексі України інвестиції – це господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно. При цьому капітальними інвестиціями визнано господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації відповідно до норм Податкового Кодексу [6; 8].

Разом із тим, є ціла низка документів, які регламентують порядок розкриття інформації в обліку та звітності щодо здійснення господарських операцій, пов'язаних із об'єктами капітального інвестування: інвестиційною нерухомістю, капітальним будівництвом, основними засобами, нематеріальними активами, біологічними та кваліфікаційними активами тощо (рис. 1) [2].

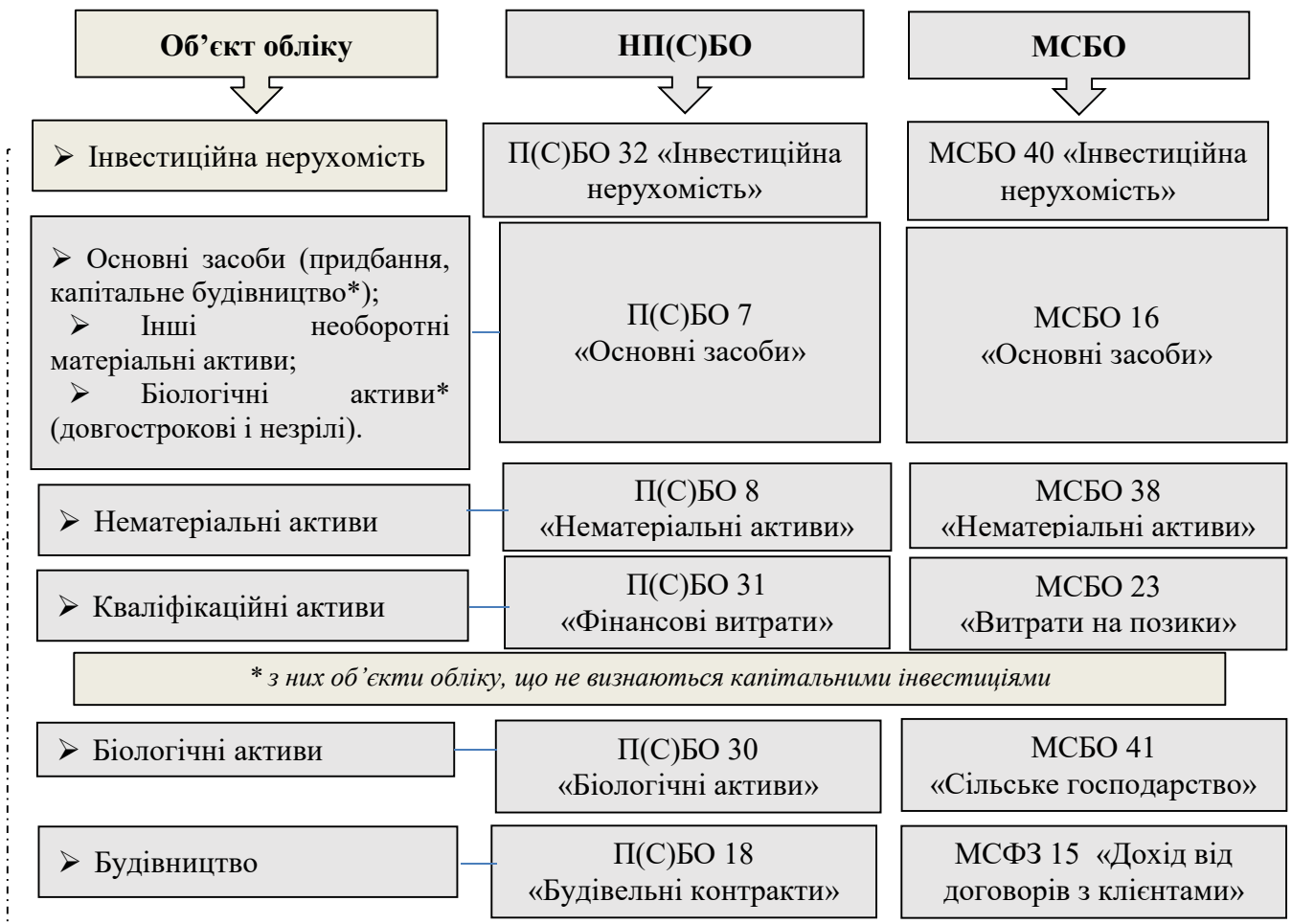

Рис. 1. Об'єкти, в які можуть здійснюватися капітальні інвестиції за стандартами обліку

Джерело: [2]

З огляду на дані нормативні документи можемо зазначити, що відсутність спеціалізованого стандарту обліку капітальних інвестицій, наявна плутанина у визначенні їх сутності унеможлиблює встановлення чітких критеріїв їх визнання. Адже характеризуючи капітальні інвестиції як інвестиції (або вкладення), до них слід застосовувати загальні критерії визнання активів [7].

Також важливим питанням є те, що Планом рахунків не передбачено спеціального рахунка для накопичення витрат, пов'язаних із поліпшенням основних засобів. Усі витрати на поліпшення основних засобів мають бути відображені за дебетом рахунка 15 «Капітальні інвестиції». Але окремих субрахунків для відображення зазначених витрат у складі цього рахунка не передбачено [3].

Отже, виникає необхідність проведення належної регламентації

виконання процедур облікового відображення операцій з капітальними інвестиціями на державному рівні.

Список використаних джерел:

1. Koval N. I. Features of classification and accounting of financial investments. *The scientific heritage*. 2020. VOL 5. № 54. P. 27-36.
2. Ярмолук О.Ф., Дмитренко О.М. Особливості ідентифікації капітальних інвестицій в бухгалтерському обліку. О.Ф. Ярмолук, О.М. Дмитренко. *Ефективна економіка*. 2020. № 9. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2020/60.pdf.
3. Сергеева Н.В. Удосконалення підходів до визнання та обліку капітальних інвестицій. Н.В. Сергеева. *Економіка АПК*. 2020. № 1. URL : <http://eaprk.org.ua/contents/2020/01/65>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 20.07.2021).
5. Про інвестиційну діяльність. Закон України від 18.09.1991р. №1560-ХІІ, редакція від 18.12.2017 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 20.07.2021).
6. Податковий кодекс України: Закон України від 2 груд. 2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 20.07.2021).
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 20.07.2021).
8. Фінансовий облік І: підручник. Я.П. Іщенко, О.А. Подолянчук, Н.І. Коваль. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю.В. 2020. 496 с.

Науковий керівник: Коваль Наталія Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки, Вінницький національний аграрний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНІЦІАТИВ ЩОДО РИЗИКІВ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

Дейнека Вікторія Феліксівна

*завідувач відділу Науково-дослідного інституту фіскальної політики
Університету державної фіскальної служби України*

Шавло Ірина Анатоліївна

*науковий співробітник Науково-дослідного інституту фіскальної
політики Університету державної фіскальної служби України*

Протягом останніх десятиліть на глобальному рівні відбулися суттєві зміни у світовому економічному, фінансовому та податковому просторі. Дедалі більше уваги приділяється таким податковим наслідкам глобалізації економічної діяльності, як використання нових фінансових інструментів, новітніх мобільних інформаційно-комунікаційних технологій; збільшення в геометричній прогресії кількості та обсягів надання послуг, операцій, предметом яких є нематеріальні активи; розширення практики використання мультинаціональними підприємствами (транснаціональними корпораціями) «податкових сховищ (гаваней)»; агресивне податкове планування; реструктуризація моделей бізнесу з метою зниження бази оподаткування; використання ТЦ тощо.

Розмивання бази оподаткування та виведення прибутку з-під оподаткування (BEPS) – проблема глобального характеру, яка породила глибоку економічну кризу, вирішення якої є викликом для багатьох країн світу.

Одним із методів таких процесів стало запровадження низкою країн системи державного регулювання та контролю за ТЦ.

З метою реагування на зазначені фактори виникла необхідність в об'єднанні зусиль двох міжнародних інституцій ОЕСР та Групи двадцяти (G 20) для вироблення дієвих рішень щодо BEPS та вирішення питань, пов'язаних із міжнародним оподаткуванням. Такий підхід дозволив залучати до цього процесу не тільки країни-члени цих інституцій, а й значну кількість держав-партнерів і країн, що розвиваються.

Як наслідок, у багатьох країнах світу проведено суттєві реформи систем оподаткування, які зумовили формування нових вимог до ведення бізнесу.

Основним документом проєкту ОЕСР і Групи двадцяти, для вирішення зазначеної проблеми є План BEPS. П'ятнадцять кроків цього Плану передбачають здійснення комплексу заходів, які дають змогу країнам-учасникам боротися з агресивним податковим плануванням, спрямованим на штучне зменшення бази оподаткування, та переміщенням оподатковуваного прибутку до низькоподаткових юрисдикцій.

Характеристика кроків BEPS та інших міжнародних ініціатив щодо ризиків ТЦ закладена у таких діях [1]:

1. Підготовка заходів з питань оподаткування підприємств цифрового сектору. Його мета виявлення основних труднощів застосування поточних правил міжнародного оподаткування компаній, що працюють у цифровому секторі, а також розроблення детальних варіантів вирішення проблем, ураховуючи загальний глобальний підхід і порядок прямого та непрямого оподаткування.

План передбачає аналіз таких питань:

1) «цифрова» присутність у країні без створення податкової присутності;

2) віднесення вартості, яка формується в результаті передання інформації користувачам шляхом продажу/надання цифрових продуктів та послуг;

3) кваліфікація та визначення джерела доходу в нових моделях ведення бізнесу;

4) забезпечення податкових зборів з ПДВ / податку на торговельну діяльність та надання послуг щодо діяльності міжнародних компаній, які працюють у цифровому секторі.

2. Усунення різноманіття у сфері оподаткування гібридних інструментів. Цей захід полягає у розробленні положень Модельної конвенції ОЕСР та рекомендацій щодо зміни положень національних законодавчих актів для усунення наслідків (наприклад, відсутність податкового законодавства в обох юрисдикціях, використання гібридних фінансових інструментів). Зазначене передбачає такі етапи:

1) внесення змін в Модельну конвенцію ОЕСР, щоб обмежити використання пільг за Договорами про уникнення подвійного оподаткування в ситуаціях, що призводять до зловживань;

2) розроблення положень національних законодавчих актів, що протидіють повному звільненню на рівні одержувача прибутку, за якими сторона, що проводить виплати застосовує податковий звіт;

3) розроблення положень національних законодавчих актів, які обмежують застосування податкового обліку за платежем, що не підлягає податковій ставці на рівні отримувача доходу або не підлягає податковій звітності згідно з правилами оподаткування контрольованих іноземних компаній (CFC) або іншими зіставними правилами тощо;

4) облік витрат для цілей оподаткування платежів, за якими податковий висновок також застосовується в іншій юрисдикції;

5) розроблення положень, що регулюють ситуацію, коли понад одна країна претендує на застосування заходів, окреслених вище, до будь-якої транзакції або структури.

3. Посилення правил щодо контрольованих іноземних компаній. Правила контрольованих іноземних компаній актуальні в межах проєкту BEPS, оскільки розроблені для протидії виведенню прибутку компаній-резидентів на рівень дочірніх компаній, розташованих у низькоподаткових юрисдикціях. Відповідно до Плану, крім того, що ці правила передбачають податкові зобов'язання у країні резиденції кінцевої материнської компанії, вони також позитивно впливають на податкову систему у країні джерела доходу, оскільки обмежують переведення прибутку в низькооподатковуваних юрисдикціях.

4. Обмеження розмивання податкової бази за допомогою використання вирахування процентних витрат, а також витрат за іншими інструментами фінансування. Захід полягає в аналізі ефективності різних обмежень шляхом вирахування процентних витрат, а також розроблення рекомендацій щодо змісту положень, які протидіють розмиванню податкової бази. Також передбачається розроблення правил трансфертного ціноутворення щодо операцій з надання фінансових гарантій, гарантій виконання договорів, деривативів, венчурного фінансування та договорів страхування.

5. Удосконалення заходів боротьби з податковими зловживаннями, зокрема порядку обміну інформацією та вимог до фактичної присутності.

Це стосується введення більш ефективного обміну інформацією, а також вимог до фактичної присутності для застосування податкових пільг.

6. Заходи, спрямовані проти протиправних дій, шляхом застосування угод про уникнення подвійного оподаткування. У межах цього заходу передбачається розроблення положень Модельної конвенції ОЕСР та рекомендацій щодо зміни положень національних законодавчих актів для унеможливлення зловживань положеннями договорів про уникнення подвійного оподаткування у визначених обставинах.

7. Заходи проти штучного уникнення статусу постійного представництва. Визначення терміна «постійне представництво» буде переглянуте для того, щоб унеможливити випадки зловживань, за якими здійснюються правила незалежного агенту, а також структури з участю комісіонерів та штучного поділу діяльності на відповідність вимогам, що дозволяють отримувати пільги, передбачені для підготовчих та допоміжних видів діяльності.

8. Нематеріальні активи. У межах цього пункту планується доповнити правила, що регулюють трансфертне ціноутворення, положеннями, які протидіятимуть BEPS завдяки переданню нематеріальних активів всередині групи. Зокрема, планується:

- формулювання нового визначення поняття «нематеріальні активи»;
- забезпечення належного розподілу прибутку від передання та використання нематеріальних активів;
- розроблення правил щодо передання нематеріальних активів, за якими складно здійснити оцінювання;
- внесення поправок про порядок розподілу витрат між взаємозалежними особами.

Передбачені результатом цього пункту Плану внесення змін до Модельної конвенції ОЕСР.

9. Ризики і капітал. В межах цього пункту заплановано доповнити правила, що регулюють трансфертне ціноутворення, заходами BEPS, в результаті яких відбуватиметься передання значного обсягу ризиків або розподіл капіталу всередині групи, особливо щодо факту перенесення прибутку унаслідок прийняття договірних ризиків або надання капіталу. Країнам необхідно розробити заходи, які забезпечать відповідність отриманого доходу та виробленої вартості.

10. Інші транзакції з високим рівнем ризику. Пропонується доповнити правила, що регулюють передавальне ціноутворення, положеннями, що протидіють BEPS шляхом здійснення транзакцій з високим рівнем ризику між взаємопов'язаними особами, шляхом:

- уточнення порядку застосування методів підтвердження ринкового рівня цін товару та послуги для цілей оподаткування, зокрема методу розподілу прибутку;

- введення відповідних змін, що суперечать звичайним способам розмивання податкової бази, таких як виплата винагороди за надання управлінських послуг, а також облік для цілей оподаткування витрат головної організації.

11. Розроблення порядку збирання та аналізу інформації про розмивання податкової бази та виведення прибутку з-під податку на прибуток. Очікуваний результат цього пункту Плану є рекомендації щодо типу інформації та методології для аналізу інформації.

12. Розроблення вимог щодо обов'язкового розкриття інформації платниками податків інформації про транзакції з використанням схем агресивного податкового планування. На цьому етапі пропонується розроблення рекомендацій щодо обов'язкового розкриття інформації про агресивні або неправомірні угоди, режими або структури, з урахуванням витрат на податкові органи та бізнес, а також досвід інших країн у реалізації цих проєктів. Міжнародні податкові схеми потребують особливої уваги. У межах цього періоду необхідно проаналізувати поняття «податкові вигоди», а також розробити модельні угоди про обмін інформацією щодо міжнародних податкових схем між податковими органами. Положення цього пункту Плану є рекомендаціями щодо зміни положень національних законодавчих актів.

13. Перегляд вимог до підготовки документації з трансфертного ціноутворення. Податкові органи часто стикаються із труднощами розуміння повного ланцюга створення вартості, що утруднює застосування принципу «витагнутої руки» і збільшує можливості для зловживань у межах BEPS.

14. Удосконалення механізмів вирішення спорів, що передбачає розроблення механізму вирішення проблем, пов'язаних із застосуванням договорів, зокрема таких, як відсутність положень про арбітражне

вирішення спорів, а також можливість відмови в доступі до цієї процедури й арбітражної процедури.

15. Розроблення багатостороннього інструменту для внесення змін до двосторонніх угод. Захід, спрямований на реалізацію вказаних пунктів Плану. Будь-які зміни в Модельній конвенції ОЕСР не будуть прямо впливати на двосторонні угоди. А крім того, зміни цих угод потребують багато часу. Отже, передбачається розроблення багатостороннього договору з метою внесення змін у двосторонній договір для забезпечення інноваційного підходу в питаннях міжнародного оподаткування.

Резюмуючи, необхідно зауважити, що боротьба з «агресивним податковим плануванням» – це послідовна і цілеспрямована робота міжнародних інституцій, яка має підтвердження в ухваленні конкретних рішень із послідовною їхньою реалізацією. Це видно на прикладі внесення змін до Директиви ЄС про материнські та дочірні компанії, запуску обміну інформацією фінансового характеру між податковими органами, у тому числі відповідно до стандартів автоматичного обміну ОЕСР, трансформації і вдосконалення національного законодавства в галузі податкового контролю за трансферним ціноутворенням як у державах ЄС, так і Україні.

Список використаних джерел:

1. План BEPS Організації економічного співробітництва та розвитку.
URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/> (дата звернення 23.07.2021).

ДО ПИТАННЯ ПРО КОНКУРЕНТНУ РОЗВІДКУ

Шуба Олена Артурівна

кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Травкіна Каріна Вікторівна

бакалавр міжнародної економіки, лаборант кафедри міжнародної економіки та світового господарства, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Розвідка виникла практично одночасно із зародженням людини, ще первісні люди здійснювали «таємне обстеження зі спеціальною метою», намагаючись захистити себе від нападу ворогів або хижих звірів. Уміння таємно дізнатись про наміри ворогів і уникнути небезпеки і є складовою частиною поняття «розвідка». Економічна розвідка в якості невід'ємного компоненту історичного розвитку еволюціонувала у відповідності до рівня розвитку науки і техніки. В сучасних умовах у всіх країнах світу існують спеціальні підрозділи по захисту інтересів компаній, в тому числі і конкурентна розвідка. Предметом конкурентної розвідки є реальні та потенційні конкуренти, а основна мета – використання отриманої інформації для досягнення конкурентних переваг [1, с. 36].

Суб'єкти господарювання є активними користувачами послуг конкурентної розвідки. Згідно існуючих даних, 82 % великих підприємств і більше 90 % глобальних компаній зі списку Forbes 500 регулярно звертаються до конкурентної розвідки з метою прийняття рішень та управління ризиками [2]. Послугами конкурентної розвідки є такі компанії як: «Motorola», «Xerox», «AT & T», «Levi Strauss (Levi`s)», «IBM», «Intel», «Procter&Gamble» та «Samsung», які досліджуючи інформацію про сильні та слабкі сторони конкурентів, підвищують власну конкурентоспроможність. Економічна розвідка національного рівня стосується не тільки бізнесу, а використовується всіма розвиненими країнами світу для отримання інформації розвідувального змісту за рахунок отримання від співробітників служб конкурентної розвідки бізнесових структур інформації. Крім того, у необхідних випадках служби

економічної розвідки національного рівня діляться з корпоративним сектором інформацію, яка дозволяє приватним транснаціональним структурам підвищувати свою конкурентоспроможність на світових ринках.

Наприклад, державні спецслужби Великої Британії та Німеччини вимагають забезпечити для них законодавчі передумови стеження в Інтернеті та комунікаційних мережах на тому ж рівні, який існує в США. Федеральна розвідувальна служба Німеччини (Bundesnachrichtendienst – BND) за прикладом американських колег розширює спостереження за інтернет-простором. Німецький закон «Про обмеження таємниці листування, а також поштового, телеграфного та іншого електрозв'язку» (закон G10) дозволяє BND перевіряти до 20 % повідомлень і з'єднань між Німеччиною та іншими країнами, а сучасні комп'ютерні й серверні потужності дають змогу BND обробляти тільки 5 % телефонних дзвінків, повідомлень електронною поштою, обговорень у Facebook і бесід через Skype [3]. Україна також має вдосконалювати законодавство, що санкціонує стеження та зняття інформації у Мережі.

Список використаних джерел:

1. Керницький І. С. Конкурентна розвідка підприємств: курс лекцій / І. С. Керницький, З. Б. Живко, М. І. Копитко. – Львів: Ліга-Прес, 2015. – 388 с.
2. Колосок А. М. Конкурентна розвідка як елемент комплексної системи фінансово-економічної безпеки підприємства / А.М. Колосок, О.В. Скорук, І.Я. Блянюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – N 14. – С. 394-398.
3. Kuz`min O.Ye., Horbal` N.I. Upravlinnya mizhnarodnoyu konkurentospromozhnistyu pidpry`yemstva: pidruchny`k [Managing the international competitiveness of an enterprise: textbook]. – L`viv: Kompakt-LV, 2005. – 304 s. (in Ukrainian).

ПРІОРИТЕТ ОПЕРАЦІЙ НАД МНОЖИНАМИ В МОВІ PYTHON

Бабаков Роман Маркович

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій, Донецький національний університет імені Василя Стуса

Теорія множин є необхідним математичним підґрунтям у підготовці фахівців в галузі інформаційних технологій. Зазвичай даний розділ викладається в межах дисципліни «Дискретна математика» і передбачає, серед іншого, знайомство з основами алгебри множин.

В аксіоматичній теорії множин прийнято розглядати п'ять операцій над множинами: доповнення, перетин, об'єднання, різницю та симетричну різницю [1, 2]. Разом із множинами дані операції можуть утворювати алгебраїчні вирази, результат обчислення яких залежить від послідовності виконання операцій, яка в свою чергу, визначається пріоритетом операцій. Розглянемо докладно питання пріоритету операцій в алгебрі множин.

Серед перелічених операцій найвищий пріоритет має операція доповнення, яка є одномісною операцією і аналогічна операції «унарний мінус» в елементарній алгебрі. Нижчий пріоритет має операція перетину, ще нижчий – операція об'єднання. Ці пріоритети покладені в основу ряду законів (тотожностей), таких як асоціативність, комутативність, дистрибутивність та інші [3, 4].

Слід відзначити, що в сучасній теорії множин пріоритет операцій різниці та симетричної різниці не є однозначно визначеним. Аналіз літературних дозволяє виявити наступні чотири нотації щодо визначення їх пріоритету [1-5]:

1. Операції різниці і симетричної різниці мають однаковий пріоритет з операцією об'єднання множин, і при обчисленні алгебраїчного виразу виконуються (за відсутності дужок) в порядку зліва направо (тобто є ліво-асоціативними):

$$1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 5 \\ A \Delta B \setminus C \Delta D \setminus E \cup F$$

2. Операції різниці і симетричної різниці мають однаковий пріоритет, нижчий за операцію об'єднання множин, і при обчисленні

алгебраїчного виразу виконуються (за відсутності дужок) в порядку зліва направо (є ліво-асоціативними):

$$\begin{array}{cccccc} 2 & 3 & 4 & 5 & 1 & \\ A \Delta & B \setminus & C \Delta & D \setminus & E \cup & F \end{array}$$

3. Пріоритетів операцій над множинами не існує взагалі. У будь-яких алгебраїчних виразах обов'язково треба ставити дужки, які визначатимуть пріоритет операцій:

$$\begin{array}{cccccc} 3 & 1 & 2 & 5 & 4 & \\ (A \Delta & ((B \setminus C) \Delta D)) \setminus & (E \cup F) \end{array}$$

4. Кожен математик вільний самостійно визначати пріоритети даних операцій в своїх наукових працях, при цьому зобов'язаний повідомляти читача про обрані пріоритети на початку своїх праць, а в самих працях строго дотримуватись обраних пріоритетів.

Питання пріоритетів операцій різниці і симетричної різниці стає принциповим при використанні мов програмування, що підтримують операції над множинами. Однією з таких мов є мова Python [6, 7]. Завдяки відносно низькому порогу входження, Python часто викладається у вишах приблизно в той час, що й курс дискретної математики, і може використовуватись в якості інструменту при вивченні та практичному застосуванні теорії множин.

З документації до мови Python впливає наступне. При виконанні операцій над множинами (над змінними типу *set*) використовуються перевантажені оператори «&», «|», «←» та «^», які відповідають операціям перетину, об'єднання, різниці та симетричної різниці відповідно. Однак незалежно від того, що ці оператори застосовуються до змінних-множин, їх пріоритет зберігається таким, як при використанні з іншими типами даних. В мові Python існує загальна таблиця пріоритетів, відповідно до якої пріоритети наведених вище операторів розташовуються наступним чином (в порядку зменшення):

Оператор	Операція при застосуванні до змінних цілого типу	Операція при застосуванні до змінних типу «множина» (set)
–	віднімання	різниця множин
&	побітова кон'юнкція	перетин множин
^	побітова сума за модулем 2	симетрична різниця
	побітова диз'юнкція	об'єднання множин

Як можна бачити, в мові Python найвищий пріоритет має операція різниці множин, найнижчий – об’єднання множин. Операція доповнення в даному випадку не розглядається оскільки реалізується за допомогою операції різниці між універсальною множиною (універсумом) і заданою множиною.

Для перевірки використаємо наступний фрагмент Python-коду:

```

Example.py - C:/Python39/Example.py (3.9.0)
File Edit Format Run Options Window Help
A = {1, 2, 4, 5, 7}
B = {0, 2, 4, 5, 6}
C = {1, 4, 6}

D1 = B - A & C ^ B - A & C | B ^ A - C | A ^ B | C & B
print(D1)

D2 = (B - A) & C ^ (B - A) & C | B ^ (A - C) | A ^ B | C & B
print(D2)

D3 = ((B - A) & C) ^ ((B - A) & C) | B ^ (A - C) | A ^ B | (C & B)
print(D3)

D4 = (((B - A) & C) ^ ((B - A) & C)) | (B ^ (A - C)) | (A ^ B) | (C & B)
print(D4)

D5 = ((((((B - A) & C) ^ ((B - A) & C)) | (B ^ (A - C)))) | (A ^ B)) | (C & B)
print(D5)
Ln: 18 Col: 9

```

Тут змінна *D1* отримує значення алгебраїчного виразу, що містить розглянуті оператори без застосування дужок. Змінна *D2* отримує значення того самого виразу, однак першими виконуються усі операції « \leftarrow », що мають у мові Python найвищий пріоритет. Змінна *D3* отримує значення виразу, однак першими виконуються усі операції « \leftarrow », другими – усі операції « $\&$ ». Змінна *D4* отримує значення виразу, однак першими виконуються усі операції « \leftarrow », другими – усі операції « $\&$ », третіми – усі операції « \wedge ». Нарешті, змінна *D5* отримує значення виразу, в якому останніми виконуються усі операції « $\left| \right\rangle$ » в порядку зліва направо. Результат виконання програми показує, що кожна з функцій *print* виводить однаковий результат {0, 1, 4, 6, 7}. Це свідчить про тотожність виразів, за якими обчислюються змінні *D1–D5*, та про правильне розуміння пріоритетів операцій над множинами в Python.

Таким чином, в мові програмування Python пріоритети операцій над множинами не відповідають жодній з нотацій, розглянутих вище. З

технічної точки зору інтерпретатор Python не дозволяє змінювати пріоритети операторів, тому при виконанні операцій над множинами можна рекомендувати дотримуватись третьої нотації, яка передбачає обов'язкове використання дужок для визначення порядку виконання кожної окремої операції.

Список використаних джерел:

1. Куратовкий М., Мостовский А. Теория множеств. – М.: Мир, 1970. – 416 с.
2. Таран Т.А. Основы дискретной математики. – К.: «Просвіта», 2003. – 288 с.
3. Бондаренко М.Ф., Білоус Н.В., Руткас А.Г. Комп'ютерна дискретна математика: Підручник. – Харків: «Компанія СМІТ», 2004. – 480 с.
4. Соболева Т.С., Чечкин А.В. Дискретная математика: учебник для студ. вузов. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 256 с.
5. Белоусов А.И., Ткачев С.Б. Дискретная математика: Учеб. для вузов / Под ред. В.С. Зарубина, А.П. Крищенко. – 3-е изд., стереотип. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2004. – 744 с.
6. Васильев О. Програмування мовою Python. – Тернопіль: «Навчальна книга – Богдан», 2019. – 504 с.
7. Руденко В.Д., Жугастров О.О. Основи алгоритмізації і програмування мовою Python. – Харків: Ранок, 2019. – 192 с.

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ, ІНТЕРНЕТИЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ В ОСВІТІ

Патряк Олександра Тарасівна

кандидат економічних наук, кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності, Західноукраїнський національний університет

Інформатизація як явище охопила всі сфери суспільного життя. Інформація та знання є головним товаром на світовому економічному, соціальному, гуманітарному ринках.

Інтерактивність цифрових мереж відкриває користувачам нові горизонти для реалізації: тепер вони не пасивні споживачі інформації, оскільки постійно її класифікують та розподіляють за ієрархією.

Комунікаційні технології взаємодіють з процесом розробки і створення знань замість того, аби передувати їм.

Інтернет, як і будь-який інший архів, є пристроєм зовнішньої пам'яті, який може зберігати будь-які види текстової, графічної, аудіовізуальної та іншої інформації. У цьому архіві можна знайти електронні публікації, мультимедійні продукти, інтернет-сайти, наукові та культурні бази даних. Розміщена у мережі інформація є доступною з будь-якої точки світу, що надає інтернету властивостей глобального світового архіву.

В інтернеті побутує власна культура, він сприяє самовираженню користувачів: персональні сторінки є прикладом оригінального явища, в якому спостерігається задоволення соціальної та культурної функцій, не передбачуваних розробниками мережі.

Інтернет орієнтований не на обчислення, а на комунікацію, найбільш ефективними методами спілкування напряду є комунікація через електронну пошту, веб-конференція через «Zoom», «Skype», відеодіалоги через веб-камеру та ін. Серед знакових каналів непрямої комунікації окрему групу становлять соціальні мережі, блогосфера, твіттери, популярними місцями обміну інформацією є чати й форуми. Нові цифрові технології впливають на швидкість передачі інформації та на опрацювання і сприйняття знань. Вони сприяють удосконаленню старих форм кодифікації знань, а також перетворенню даних у мову з колективною суттю як інструменту комунікації. Причиною успіху нових технологій є їхня ергономічність: комфорт та простота використання мають вирішальне значення при розробці програм, що використовують інформаційні технології.

Індустрія знань – це складна система, що об'єднує в собі різні соціальні освітні, наукові, дослідні інститути та медіа й комунікації, а освіта – найбільша галузь сучасної індустрії, що об'єднує не тільки освітні інститути, але придбані людиною знання.

Нові технології сприяють розвитку викладацької системи з використанням електронних засобів навчання. Електронна освіта передбачає широкий спектр використання таких технологій, починаючи з роботи на комп'ютерах у класі й аж до повністю дистанційного навчання, яке стало реальним елементом розвитку освіти. Дистанційне навчання надзвичайно актуалізувало відео-ролики від провідних спеціалістів-

практиків, онлайн-курси, тренінги, читання книг в он-лайн, он-лайн ресурси бібліотеки. Студенти використовують навчальні посібники з дисципліни, тести, завдання та питання для самоконтролю. Корисними стали отриманні необхідної інформації в режимі реального часу мобільні додатки, які пропонують такі інтерактивні послуги, як віртуальний секретар, навігатор, і голосовий перекладач.

Віртуальна освіта передбачає індивідуальну роботу у поєднанні з гнучким процесом навчання і більшою самостійністю у процесі споживання знань. Надаючи можливість інституційних форм навчання, інтернет поступово стає важливим засобом самоосвіти, що містить різноманітні інструменти для неформального пізнання і дає змогу створювати віртуальні класи.

Традиційна освіта, особливо класичні європейські університети, на думку експертів, досягла своїх природних меж як навчальний заклад, створений у визначеному географічному місці, як двигун науки й поширення кодифікованих знань серед еліти, сформованої на основі як інтелектуальних, так і соціально-політичних та економічних критеріїв. Виникнення нових знань, а також їх розподіл у спеціальних дисциплінах, їх об'єднання у складні комплекси і зменшення ієрархічності структури знань ставить під сумнів життєздатність «університетів».

Про трансформацію освіти та зміну її значення в новому типі суспільства говорять українські дослідники: «Зміни, які відбуваються в соціумі і які пов'язані з переходом до ІС, не тільки трансформують наявну систему освіти, але й наповнюють її новим змістом. Тому ВНЗ як стійке соціальне утворення покликаний задовольняти певні суспільні потреби, для чого важливо специфічним чином організувати діяльність. При цьому основним завданням ВНЗ в умовах активізації інформаційних потоків, поряд з його прямим призначенням, виступає формування суспільної свідомості, адекватної ІС» [1, с. 3].

Таким чином, результатами інформатизації освіти мають бути: розвиток інформаційної культури людини, її комп'ютерної освіченості; розвиток змісту, методів і засобів навчання до рівня світових стандартів; скорочення терміну навчання і тренування на всіх рівнях підготовки кадрів та підвищення якості такого навчання і тренування; інтеграція навчальної, дослідницької та виробничої діяльності; удосконалення управління освітою; кадрове забезпечення усіх напрямів інформатизації

України шляхом спеціалізації та інтенсифікації підготовки відповідних фахівців.

Під час освітнього процесу, цікавою реалізацією може бути функція «розширеної реальності», коли при наведенні телефону iPhone чи новітніх планшетів, відображається довідкова інформація, що завантажується з електронного підручника чи з мережі інтернет.

Застосування ІКТ в освітніх цілях, зокрема при підготовці інтерактивних освітніх курсів як у середніх школах, так і в вузах, створює умови для підвищення продуктивності навчальної діяльності студентів на заняттях. Автоматизація навчального процесу спрощує систему оцінювання, повністю нівелюючи суб'єктивну складову, присутню при міжособистісному контакті. Інформатизація та комп'ютеризація навчання покращує сприйняття отриманого матеріалу, оскільки при його засвоєнні додатково активується візуалізація даних. Інтерактивність як форма діалогу між студентом та віртуальним викладачем підвищується рівень засвоєння навчального матеріалу, дає можливість самостійно опрацювати теоретичний матеріал, здійснювати пошук допоміжної інформації в рекомендованих джерелах та ін. При цьому традиційна роль викладача жодним чином не може вважатися вичерпною і непотрібною. Навпаки, уміле поєднання усталених форм викладу у поєднанні з новими технологіями формують уявлення про освіту майбутнього.

Нові мережеві суспільства, нова наука, освіта через глобалізацію інформаційних мереж змінює свої сутнісні показники, перетворюючись у все більш орієнтовані на дистанційний діалог структури. Інформаційно-комп'ютерні технології, як засіб втілення інноваційних технологічних змін стимулює втрату «особистісного» спілкування, при якому відбувається не тільки інформаційний обмін знаннями чи даними, але передача смислового контексту за допомогою візуально-чуттєвого людського сприйняття.

Список використаних джерел:

1. *Калашнікова Л.* Інтернет-сайти вищих навчальних закладів як інноваційні канали комунікації в умовах формування інформаційного суспільства в Україні : Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Л.В. Калашнікова; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2005. – 20 с.

2. Закон України «Про Національну програму інформатизації» // ВВР. – 1998. (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 13 квітня 2020 року N 554-IX) – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні 2007-2015 рр.» // ВВР. – 2007. – № 12. – с. 102.

ПОМІСНА ЦЕРКВА В УКРАЇНІ ЯК ІСТОРИЧНА НЕОБХІДНІСТЬ

Рудакевич Оксана Мирославівна

*кандидат філософських наук, Західноукраїнський національний
університет, м. Тернопіль*

Активні зусилля українців за тридцять років незалежності дали зрозуміти державним чиновникам, теоретикам, які вивчають питання значення релігії для розвитку держави, що коли звучить гасло про Помісну Церкву в Україні то вочевидь зрозуміло, що йдеться мова про національну церкву у значенні етнографічному, а не у значенні: «ми український народ – громадяни різних національностей...». Але й далі стратегічними є завдання відновлення національної гідності шляхом пізнання власного духовно – історичного коріння, національної консолідації українців, та вихід на позицію титульної нації у всіх сферах суспільного життя України. Для цього необхідні саме етноісторичні основи майбутньої помісної Церкви, для того щоб народ наш усвідомив своє духовне коріння.

А спільним для всіх українців є київсько – галицька культурна традиція. В період формування державницької ідеології Київської Русі українська духовність усвідомлювала себе частиною християнства, не орієнтуючись односторонньо ні на візантійський Схід, ні на європейський Захід, хоч підтримувала духовний зв'язок в обох напрямках. Консолідація християнства і давньоукраїнського етносу створило неповторне духовне обличчя української нації. Релігійність пронизуючи майже усі сфери життя давніх українців, накладала відбиток на національну картину світосприйняття. Сучасні теорії нації вважають релігію одним із найдавніших проявів культури і зазначають, що вона є складовою етносу. Зв'язок між релігією і етносом є настільки глибоким, що науковці висловлюються про релігію, як про одну із етнічних ознак народу. В процесі життя етносу релігія зазнає еволюційного розвитку та відповідних змін. Вона вдосконалюється як догматично, так і обрядово. Але і зміст і форма прояву даної релігії шліфується через духовний зв'язок з етнічного

джерела. Цей процес не суперечить самозбереженню та цивілізаційному поступу етносу. Навпаки, релігія з її постійним прагненням до осмислення людського буття, через пошук істини та через моральне впорядкування стимулює націотворчі процеси в даній спільності.

Сьогодні релігія та консолідація етносу є важкою проблемою. І український та й інші етноси світу нині не є релігійно гомогенні. «Якщо в давніх суспільствах релігія була формою виявлення етнічності, а в середньовіччі поступилася місцем світовій християнськості, а сьогодні етнічність знов бере в гору над релігійністю» [5; 40] – стверджує український релігієзнавець Л. Филипович. В таких умовах велике значення має функціонування національної церкви, де віросповідні особливості поєднуються з національною ідеєю даного народу. «Де релігія покривається з етнічними кордонами, там вона відіграла першорядну націотворчу роль» [3; 109].

В Європі, насамперед ті народи створили модерну націю, які вже давніше визнавали одну національну релігію. Англійці завдячують остаточним національним самоствердженням англіканській церкві. Католицизм став опорою шотландцям, полякам, словакам. Протестантизм став національною релігією фінського, естонського, латвійського, чеського народів. Відсутність релігійної єдності ускладнило формування державності у німців, хоча переклад Біблії на народну німецьку мову мав вагомий вплив на процес національного самоусвідомлення німців.

Православ'я стало національною церквою у Балканських народів, зокрема: у болгар, сербів, румун. Неможливо не сказати про значення релігії для національного буття євреїв. Для цього народу релігія є найважливішим об'єднавчим чинником, де поєднання національних та патріотичних почуттів зумовило не лише виживання, а й процвітання цієї нації.

Процес національного становлення розпочатий в Європі, в ХІХ ст. триває і сьогодні. Усвідомлення народом індивідуальної культурно – історичної цілісності проходить свою завершальну стадію – побудову національної держави в Україні. В цих історичних умовах релігія відіграє винятково важливу роль. Саме духовно – релігійні фактори є основою формування національного самоусвідомлення українців. Однак цей процес ускладнюється відсутністю релігійної єдності. «Мало, який нарід так в релігійному житті поділено, як наш нарід» - із сумом констатував

митрополит А. Шептицький [6; 24]. Історичний розвиток християнства в Україні дав нам такий досвід. Від Київської Русі і до часу українського козацтва національною церквою було православ'я. Під релігійним гаслом – оборона православної віри - відбувалися селянські повстання, козацькі війни супроти чужоземних загарбників, виникали братства у містах. М. Грушевський писав: «Православна віра за ті століття з віри чужої, силоміць накиненої встигла глибоко увійти в життя, призвичаїти людей до себе, стати вірою батьківської» [1; 144]

Церква займала особливе, центральне місце в національному житті України. Вона була предметом “особливої уваги й опіки української суспільності”, разом показник її національної сили й значення, пульс її національного життя. Українська православна церква хоч формально перебувала в юрисдикції константинопольського патріарха, фактично була полишина на саму себе і протягом перших семи віків свого існування (988–1686рр.) і насправді діяла як самостійна одиниця. В Українському православ'ї ствердилася віротерпимість, гуманізм, відкритість, а візантійський вплив поступився впливові західному, що кардинально відрізняло українців від Московського варіанту православ'я.

Як головний виразник національної самосвідомості Українське православ'я активно протидіяло московській політичній та культурній експансії в Україну, відмовляючись в 1654р. скласти присягу російському царю.

Однак складність суспільно - політичного і духовного розвитку України, загострення релігійної боротьби ослаблювали опір московському загарбанню, що привело до поглинання Української церкви Московським Патріархатом в 1686р.

В XIX ст. національною церквою для українців стала Греко–Католицька церква. Духовество Української Греко – Католицької Церкви мало істотний вплив на всі ділянки суспільного життя. Потрібно відзначити, що основою їх діяльності була боротьба з польським войовничим католицизмом та віронетерпимим московським православ'ям. Подвижницька діяльність духовенства сприяла зростанню національної свідомості українців.

Про роль та значення Української Греко–Католицької Церкви у збереженні національної ідентичності підкреслив Д. Дорошенко: “Плани тих політиків які думали, що церковна унія з Римом послужить легшим

засобом на скорішій латинізації й асиміляції українського населення, не справдилася. Приймаючи унію галичани вперто держалися свого східного обряду й не давали себе латинізувати. Під проводом енергійних єпископів Греко – Католицької Церкви в Галичині зорганізувалася і склала зовсім окрему цілість, відміну як від східного православ'я, так і від римського католицизму... Населення Галичини ... почало дивитися на неї (УГКЦ – ОР) як на свою національну церкву, як на забрало своєї народності” [2;256].

Потрібно сказати, що бажання національної незалежності українського народу вперше в 50 – х роках ХІХ ст. висловлено у творі греко – католицького священика Василя Подолинського “Слово перестороги”: «Так, ми – українці, і віримо твердо у воскресіння вільної, незалежної України... Ніщо не може здержати нас від устремлінь загальних для цілої Європи... Усі ми хочемо бути вільними разом з іншими народами... Хочемо бути народом і будемо ним неодмінно...» [4;472].

Особливої умови потребують погляди на релігійну та державну єдність митрополита у УГКЦ А. Шептицького. Він розумів, що в Україні доля народу і церкви тісно пов'язані між собою, тому вважав, що в «Рідній хаті» (Українській державі – О.Р.) повинна бути й «рідна матір» (національна Церква – О.Р.).

Через відсутність такої духовної інституції народ роздирають релігійні суперечки, що далі приведе до морального занепаду суспільства. Невипадково А. Шептицький наголошував: «Ясно як на долоні, що Рідна Хата не постане, що не буде українського моноліту, коли українці – самостійники не зможуть мимо всіх різниць, які їх ділять завести поміж собою якнайбільшої єдності. Тієї єдності Україні треба – підкреслює митрополит – а та потреба накладає на нас усіх обов'язок і від сповнення того обов'язку залежить ціла будучність України» [6; 24-25]. Митрополит вважав, що потрібно зробити все можливе «аби причинитися до розуміння між різними українськими віросповіданнями» [7; 337].

Для того, щоб досягнути примирення він висловив такі побажання:

1) кожне віросповідання має зробити такі можливі поступки, «на які совість дозволяє і які не йдуть супроти послуху його Святому Законові, супроти обов'язків Богу.»

2) примирення потрібно проводити самостійно, «не лишати рішення чинникам українського народу чужим, а може й ворожим.

3) вирішення своїх проблем не ставити в залежність від порозуміння між собою Риму, Царгороду чи Москви.

4) в пошуках порозуміння однаково брати релігію за релігію, а не вважати її за політичний чинник досягненні іншої мети.»

5) щоб порозумітися, потрібно користуватися одною мовою. А мова, що слугує підставою для всякого спілкування є християнський світогляд.

6) позбутися того духа розколу і ненависті, який спричиняє, що «українець українцеві – ворог», адже «Єдність Хати» залежить насамперед від «національної єдності».

Тому українцям потрібно дослухатися до уроків історії.

Сучасна суспільно–політична невлаштованість та процес національного становлення вимагає від українців утверджувати етноконфесійні особливості культури як результат взаємодії релігії та етносу, формувати національний менталітет та самосвідомість особистості. Розвиваючи історичну пам'ять народу потрібно акцентувати увагу на важливості збереження української мови, культури поєднуючи їх з світовими гуманістичними ідеалами та цінностями. Потрібно формувати у єдності національну психіку та національну ідеологію. Усі ці завдання здатна виконати лише Єдина Помісна Українська Церква, тому отримання Томосу та створення Православної Церкви України стало природнім завершенням національних та державотворчих зусиль українців, адже незалежна держава повинна мати свою незалежну Церкву.

Список використаних джерел:

1. Грушевський М. Духовна Україна –/Михайло Грушевський.- Київ: 1991-637 с.
2. Дорошенко Д. Нариси історії України –/Дмитро Дорошенко.- Львів: 1991- 475с.
3. Ребет Л. Теорія нації –/Лев Ребет.- Мюнхен; 1955р-270с.
4. Стеблій Ф. Визначна пам'ятка української політичної думки ХІХ ст. «Слово перестороги» В. Подолинського Записки Наукового Товариства ім. Шевченка –/ Т.1 – Львів 1959р.

5. Филипович Л. Етнологія релігії. – /Людмила Филипович.-К. 2000-380с.
6. Шептицький А. Як будувати Рідну Хату? – /Андрей Шептицький.- Львів, 1999
7. Шептицький А. У справах порозуміння // Шептицький А. Листи - послання (1939 – 1944рр.) – /Львів. 1991р.

НАУКА ЯК ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА

Русенко Ярослав Григорович

кандидат ветеринарних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет

У вітчизняних наукових виданнях інколи зустрічаються публікації, в яких автори викладають експериментальний матеріал, не вдаючись до теоретичних узагальнень одержаних результатів. Цим явно збіднюється зміст публікації, у читача не формується здатність до теоретичного мислення.

Метою даної статті є спроба дати короткий аналіз системи атрибутів такого суспільного явища, як наука.

Наука – це дослідницька діяльність, яка спрямована на пізнання і практичне використання законів природи і суспільства. Отже, наука – це діяльність суспільства з одержання знань, а також способів наукового пізнання [2; 1; 3; 11; 9; 10; 4; 5].

Вочевидь науковий потенціал у значній мірі залежить від політичної та економічної культури кожної окремо взятої країни [6].

З іншого боку самодостатність будь-якої науки визначається наявністю чітко сформульованих наукових понять, які утворюють її понятійний апарат. До того ж її основними атрибутами є об'єкт, предмет, метод, а також теоретично узагальнена її складова [10; 5; 7; 3; 8; 9; 2].

Об'єкт науки – це річ, явище, на які спрямовано пошукову діяльність людини. Кожна наука має свій об'єкт вивчення, який можуть вивчати інші суміжні науки. Але кожна наука виділяє в цьому об'єкті свій аспект вивчення специфічних властивостей об'єкту.

Так, наприклад, наука про гігієну молока має об'єкт “молоко”. В той же час молоко є об'єктом вивчення санітарної мікробіології, технології переробки молока, дієтології і ще багатьох суміжних наук. Але предметом кожної науки про молоко є тільки те специфічне, що розкривається в об'єкті її методами (метод – спосіб, прийом або система прийомів для досягнення мети, для виконання певної операції); наприклад, основний метод гігієни молока є метод мікробіологічний. Специфічною рисою методу є його предметна визначеність. Гігієна молока, застосовуючи мікробіологічний метод, вивчає не всі відомі мікроорганізми, а лише ті, які впливають на показники якості і безпеки молока. Тому предмет науки визначає зміст системи методів [3; 4; 9; 5; 10; 7]. Так для виготовлення високоякісного сиру потрібно використовувати молоко, в якому присутні збудники маслянокислого бродіння тільки в унормованій кількості. Для їх визначення застосовується спеціальний метод, який є основним мікробіологічним методом у сировиробництві.

Всяке знання починається з виявлення фактів і ґрунтується на фактах (факт – дійсна подія, твердо встановлене знання, одержане в досвіді і є підставою для висновку). Але сума фактів, одержаних в результаті спостережень, і їх просте перерахування, це ще не наука, це звичайна фактографія (опис фактів без аналізу та їх узагальнення). Наука – це не проста реєстрація фактів, а їх пояснення. Отже, для науки є суттєвими не тільки емпіричні дані, але й їх теоретичне узагальнення [5; 3; 8]. Цікаво, що поняття „емпірик” бере свій початок від більш давнього значення англійського слова „empiric”, що означало „лікар – шарлатан”, на відміну від слова „phiscian”, тобто – „лікар”, „доктор”, „цілитель”. Цей екскурс у історію становлення поняття „емпірія”, „емпіричний”, ніяким чином не заперечує практичної основи будь-якого наукового знання, в тому числі і ветеринарного.

Отже, основними і найбільш загальними методами наукового дослідження є методи емпіричного і теоретичного дослідження. Ці два методи взаємопов'язані між собою, адже відокремлення теорії від досвіду призводить до того, що теорія стає безпредметною, а досвід – сліпим. Ще Ломоносов писав: „Бесполезны тому очи, кто желает видеть внутренность вещи, лишаясь рук к открытию оной. Бесплезны тому руки, кто к рассмотрению открытых вещей очей не имеет”.

В листі до молоді І.П. Павлов писав, що "потрібно вивчати, зіставляти, накопичувати факти. Як не ідеальне крило пташки, воно ніколи не змогло б підняти її вгору, не опираючись на повітря. Факти – це повітря для вченого, без них учення ніколи не зможе злетіти. Без них теорія – пусті потуги. Але вивчаючи, експериментуючи, спостерігаючи, не можна залишатися на поверхні фактів. Потрібно проникати в таємницю їх виникнення, наполегливо відшукувати закони, що ними управляють". Але І.П. Павлов тут же попереджав: "Без ідеї в голові взагалі не побачиш фактів".

„Голий результат є труп” – говорив видатний діалектик Гегель. „Найти закон явищ означає їх зрозуміти” (Г. Гельмгольц, 1898). За Менделєєвим – факти – це матеріал, теорія – план, а наука – це споруда, побудована з цього матеріалу. Факт сам по собі нічого не значить. Важлива інтерпретація. А.М. Бутлеров більш категоричний: факт без теорії – не наука, а наукове сміття.

Отже, вищою сходинкою пізнання є теоретичне мислення, узагальнення окремих явищ і виявлення зв'язків між ними. Результати цих узагальнень знаходять своє вираження в поняттях, категоріях, законах. Розуміння цього взаємозв'язку надзвичайно важливе у системі шкільної спеціальної та вищої освіти. Знайомлячись у практичній дослідницькій чи експериментальній діяльності з науковими фактами, школярі і студенти мають можливість інтерпретувати під керівництвом учителя та викладача власні узагальнення, виводити у судження, а судження у гіпотези та закономірності.

Наприклад, в американських High school (відповідає системі шкільної освіти України 9-11 класам) можливість науково досліджувати явища й процеси та експериментувати змінюючи задані умови є обов'язковою умовою вивчення навчальних предметів. Варто зауважити, що перш ніж школяр обере напрям шкільної спеціалізації, його нахили та здібності, так само як і знання тестуються. На цій основі школярам і рекомендують відповідні програми HIGH SCHOOL.

У програмі засвоєння знань і навиків комп'ютерного програмування є лише сім предметів: математика, економічна географія, комп'ютерне програмування, англійська мова, китайська мова, всесвітня історія та фізичне виховання. Зрозуміло, що така кількість предметів, дає

можливість не тільки теоретично, але й самостійно згідно завдань-інструкцій вести наукове дослідження у домашніх умовах.

Наприклад, з економічної географії учням з теми «природно-кліматичні умови США» дається завдання виявити залежність росту та розвитку рослини від наявності потрібної кількості вологи, сонячних днів, добової температури та якості землі. Клас ділиться на групи по п'ять учнів, кожний учень у своїй групі отримує завдання-інструкцію спостерігати за розвитком рослини від зернятка до стебла за заданими умовами. В одній групі спостереження ведуться за формуванням кореневої системи, в іншій за ростом стебла, ще в іншій за кольором стебла і кількістю листочків та їх величиною на ньому. В самій групі учні в домашніх умовах спостерігають за розвитком рослини при недостатності води, або недостатності світла і т.д. Група регулярно спілкується щоб обговорити спостереження на певному етапі. На кінцевому етапі всі учасники групи формують резюме, яке в класі аналізується всіма. І так по кожній дослідницькій частині. Оцінки всім учням виставляються за персональний письмовий звіт кожного учня підготовленого на основі резюме всією групою. Ця оцінка входить в оціночний бал при здачі учнями HIGH SCHOOL документів в коледж чи інститут.

У вищій школі (ЗУНУ) на кафедрі психологічних та педагогічних дисциплін розроблено та використовується ділова гра для поглибленого вивчення закономірностей проявів типу темпераменту в експериментальній ситуації. Суть гри, що проводиться в частині практичного заняття, зводиться до того, що академічну групу за наслідками тестування ділять на мікро групи з представників одного типу темпераменту. Усім учасникам роздають однакове завдання і методом мозкового штурму з умовних сангвініків, меланхоліків, холериків та флегматиків визначають кінцеве здійснення вчинку людини в запропонованій експериментальній ситуації. Характерно, що аргументація необхідності кожного вчинку в усіх мікро групах принципово відрізняється, але також характерно і те, що дівчата з холеричним типом темпераменту були значно агресивніші та категоричніші ніж юнаки, а юнаки з меланхолійним типом темпераменту були набагато невпевнішими ніж дівчата.

Оцінювання всіх здійснюється за результатами реферативної роботи кожного студента з даної теми. В ній необхідно проаналізувати цінності

людини, середовища виховання, власний досвід у діяльності та вчинках особи. Відомо, що першою картиною світу для людини було його чуттєве сприйняття, котре є антропоморфним, тому що світ поставав як набір показників органів відчуття. Мова первісної людини формувалася протягом тисячоліть, починаючи від окремих звуків до бодай невеликого набору слів. В усних ведах трьох – шести тисячоліть до нашої ери, які пізніше було зафіксовано письмово, стан, коли горіло вогнище і людині було комфортно себе почувати, був виражений словом "тепа". Це було чуттєве сприйняття комфортності. Поступово така конкретність поширилася на стан, коли людина грілася на сонці, коли одягала на себе одяг в холодний ранок. Відтак, слово "тепа" поступово стало означати суть явища, під цим словом людина почала розуміти будь-яку умову створення комфорту, яку вона розуміла під словом "тепа", що з часом трансформувалося в слово "тепло".

Процес матеріалізації думки в слово – це був великий крок, здійснений свідомістю людини на шляху її руху від чуттєво-конкретного до абстрактного, тобто відокремленого від почуттєвого сприймання явищ до їх суті. Так, окреме слово поступово набрало змісту, яке ми називаємо "поняття", тобто найбільш проста, але уже людська форма відображення об'єктивного світу, форма розумової діяльності. Коли ми говоримо чи пишемо, ми, навіть не усвідомлюючи, говоримо поняттями, тому, що кожне слово будь-якої мови – це "поняття".

Мова – це не тільки комунікаційна функція. Матеріалізація думки в слові служить не тільки меті спілкування людей. Мова відіграє важливу роль у пізнанні світу, тобто має гносеологічну функцію, вона вирішує проблему формування єдиної "мови науки" [9]. Скажімо, поступово слово "тепло", перетворившись у поняття, ввійшло в нашу мову як збірне різних понять: "тепло", "теплопровідність", "теплотехніка", "тепловоз", "теплі стосунки" і багато самих різноманітних відтінків і значень, в основі яких лежить первісне слово "тепа".

Категорії і поняття – це універсальні форми мислення, вони відображають загальні властивості об'єктивної дійсності та її пізнання, це згустки людських знань або узагальнення практики. Зміст і глибина теоретичної бази кожної конкретної науки визначається наявністю адекватного понятійного апарату [8; 5]. Основні поняття відносять до розряду категорій даної науки чи навіть групи споріднених наук. Будучи

результатом узагальнення суттєвих зв'язків і відносин об'єктивного світу, наукові категорії і поняття є опорними пунктами нашого пізнання. Тому кожна наука в цьому розумінні є системою відповідних наукових понять і категорій, які відносяться до предмету дослідження даної науки. В біології це такі поняття, як організм, вид, спадковість, мінливість; у екології – особина, популяція, середовище, екосистема, еконіша; в санітарній мікробіології – мікробне число, санітарно-показовий мікроорганізм, колі-титр, бактерії групи кишкових паличок; у епізоотології – джерело інфекції, збудник інфекції, інфекція, механізм передачі інфекції; у ветеринарній санітарії – дезінфекція, санація, дератизація і т.д.

Отже, до числа важливих завдань методологічного аналізу науки відноситься дослідження її понятійного апарату. Адже, власне, в поняттях та категоріях концентруються результати багатовікового розвитку науки. Понятійний апарат науки є основа всієї системи логіко-семантичних засобів одержання, репрезентації і прирощення наукового знання [3].

Закони науки за своєю логічною формою є судження, пояснення зв'язків між поняттями та категоріями, які охоплені законом.

Наприклад, основним джерелом мікробного обсіяння молока є забруднене доїльне обладнання. Це є змістом окремого поняття. Але ж на якість молока впливають такі фактори, як утримання корів, їх годівля, якість кормів, стан здоров'я, технічний стан доїльних установок. Навіть сезон року та ще деякі фактори. Звідси формується закон і якість молока є інтегративна сума факторів, які перераховані вище.

Важливу роль у природничих науках відіграють гіпотези. Гіпотеза – це спроба уявно проникнути в сутність ще недостатньо вивченої області знань. Гіпотеза є теоретичне передбачення закономірних зв'язків явищ, які пояснюють наявну сукупність фактів [5; 3; 10].

При систематизації одержаних експериментальних матеріалів гіпотези примушують учених виконувати дослідження не хаотично, не безсистемно, а зосереджувати їх навколо вузлових, але ще не вирішених проблем.

В цьому сенсі цікавим є такий приклад. Одним з основних законів екології є закон про формування екосистем організму теплокровних. Органи людини і тварин, що відкриті у зовнішнє середовище мають свій тільки їм притаманний нормомікробіоценоз, який філогенетично підібраний і сформований в процесі філогенезу господаря

(макроорганізму). Такі органи функціонують за законами екологічних систем, у яких нормальна мікрофлора захищає екосистему від заселення чужорідними, небажаними бактеріями, виробляє для макроорганізму необхідні для нього ферменти та інші сполуки, а макроорганізм “годує” свою мікрофлору, підтримує нормальні умови для її існування. Після проведення відповідних досліджень ця гіпотеза повністю підтвердилася.

Тому, відсутність гіпотези, яка б теоретично об'єднувала одержаний науковий, але не повністю узагальнений емпіричний матеріал, веде до розброду в наукових дослідженнях. Звідси й побудова гіпотез розглядається як один із наукових методів. Боротьба між прибічниками різних гіпотез – це один із проявів боротьби поглядів і свободи критики в науці. Не дивно, що свобода вільно висловлювати свої погляди на ті чи інші проблеми високо цінувалася в часи Мечникова, Павлова, Вернадського, Тімірязєва. За критичні зауваження виносилася публічна подяка.

Радянський вождизм у науці, безкомпромісна жорстока розправа з ученими, які не розуміли або не підтримували ідею партійності соціалістичної науки, відучили радянських учених відкрито виступати з критичним аналізом наукових публікацій. Не треба думати, що лисенківщина в природничих науках виникла завдяки особливим якостям Лисенка як ученого. Все в країні було під наглядом недремного ока партії і підпорядкованих їй органів. Руками Лисенка була очищена ВАСГНІЛ від занадто самостійних академіків, потім йому присвоїли звання прихильника неоламаркізму, і він пішов з Академії. Мавр зробив свою справу, Мавр пішов у тінь, але його урок науковці засвоїли так міцно, що пам'ятають ось уже декілька поколінь. В цьому причина того, що боротьба прибічників різних гіпотез у нас ще в зародковому стані. За останні 20 років в Україні проведено десятки сотень наукових, науково-виробничих та інших семінарів, конференцій, окремі з них мали статус міжнародних, наші делегації учених систематично виїжджають за кордон переймати науковий досвід. Але ми не пам'ятаємо ні одного випадку семінару типу круглого столу, де б зустрілися прибічники різних поглядів на ту чи іншу проблему.

Створення умов в яких особистість активно аналізує явища та процеси у студентському віці забезпечує ґрунтовну основу для наукової та дослідницької діяльності для фахових науковців в майбутньому.

З кожним роком зростає обсяг наукової інформації, зокрема інформації патентної. Виникла гостра потреба в системі обміну інформацією, круглі столи, організація дискусій на визначені теми. В іншому випадку молодий науковець залишиться в учорашньому дні.

Список використаних джерел:

1. Вернадський В.И. Размышления натуралиста. Научная мысль как планетарное явление /В.И. Вернадский.-М.,1977.
2. Гайденко П.П. Эволюция понятий науки / П.П. Гайденко. –М., 1980.- 567с.
3. Георгиевский А.С. Методология и методика научно-исследовательской работы в медицине /А.С. Георгиевский.- Л.: Медицина, 1981.- 255с.
4. Мироззрение и естественно-научное познание /Н.Т. Абрамова, М.А. Голубец, Н.П. Депенчук и др.- К.-: Наукова думка, 1983.- 326с.
5. Петленко В.П. Философия медицины / В.П. Петленко, Г.И. Царгородцев.- К.: Здоровья, 1979.- 232с.
6. Галаур С. Науковий потенціал залежить від політичної та економічної культури /С. Галаур // Дзеркало тижня. - 2006.- № 53.
7. Жирнов В.Д. Проблема предмета медицины /В. Д. Жирнов.- М.: Медицина, 1978.- 238 с.
8. Готт В.С. Категории современной науки / В.С. Готт, Э.П. Семенюк, А.Д.Урсул.- М.: Мисль, 1984.-268 с.
9. Царгородцев Г.И. Диалектический материализм и теоретические основы медицины / Г.И. Царгородцев, В.Г. Эрохин.- М.:Медицина, 1986.- 286 с.
10. Кедров Б.М. Предмет и взаимосвязь естественных наук / Б.М. Кедров.- М.: Изд.акд.наук, 1962.- 410 с.
11. Ярных В.С. Ветеринарная санитария и проблемы экологии / В.С. Ярных // Ветеринария.- 1990.- №7.- С.3-6.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ З УКРАЇНОЮ

Ященко Василь Миколайович

професор, кандидат педагогічних наук

На людину в процесі її розвитку здійснюється різноманітний вплив: моральний, економічний, соціальний, фізичний, інформаційний тощо. Найефективнішим є інформаційний, який на різних етапах має свою специфіку її розвитку. Так, наприклад, інформаційний вплив у зрілий період, може і є пов'язаний з об'єктивною інформацією та видуманий, фейковий, де присутня частина правди. Однак ця частина викривленої інформації наповнена аргументами робиться центром, довкола якого нагромаджується решта правдоподібних елементів. Таким прийомом плідно користувався Рібентроп, а сьогодні російська пропаганда.

Але складність впливу зумовлена ще й тим, як людина відноситься до джерела інформації. Всі джерела діляться на друковані, мистецькі, візуальні, архівні, філософсько-релігійні, практичні. Практичне джерело інформації формує досвід. А коли такий досвід спонукає особистість переживати емоційне задоволення і не один раз, відбувається формування переконання, яке дає можливість індивіду вперто на 100% утримувати свою позицію, непоступатися у своїй переконаності. Звідси рішучість, непоступливість і навіть фанатизм. Іншими словами, свідомість людини у зрілий період залежить не тільки від наукових, соціально-політичних факторів, а від інформаційного середовища, яке приносить людині стійкий комфорт. Він у свою чергу залежить від інтелектуального рівня особи, її потреб та цінностей як громадянина країни.

Інформаційний вплив має мати постійно наростаючу складову, бути талановито вбудованим у можливості вербальні автора інформації, співбесідників. Тому розрізняють ораторське мистецтво, пропагандистське, інформаційне. Недостатнього просто володіти предметом інформаційного матеріалу. Якщо в ефірі явно виражений цей контент, таких мовців іменують говорящими головами. Говоряща голова за дуже короткий час вражає слухача й перестає утримувати його увагу. Це не лише техніка говоріння. Це технологія особистих відчуттів, особистої переконаності, особистої віри у сказане.

І природньо з'являються потрібні паузи, найдоцільніший тембр голосу, міміка, жестикуляція. Це внутрішній талант, який перетворює мовця у професіонала. Успіх інформаційного впливу також залежить від колориту багатьох складників: учасника, учасників інформації, форми інформації, змісту емоційного насичення інформації. А загалом, неправильно орієнтуватися на одноразову тему. Набагато є продуктивнішою тематика інформації. Це організаційна властивість добротню продумана у російській пропаганді її одіозними ведучими. І якби не систематична брехня яка лунає з їх уст та спеціально запрошені антиукраїнські глашатаї цієї брехні, то аудиторія в Україні таких антидержавників і ворогів української культури була б в рази більшою.

Прикро, що український ефір використовує значно менше можливостей культурно-історичного націоналізму ніж російський, технічного в тому числі. Ця особливість залежить від багатьох чинників, але найперше від особистостей. Не можна не захоплюватися талантом ведучих Наталії Мосейчук, Лідії Таран, Остапа Дроздова. Однак їхні старання значно маліють від впертого критиканства одного з екс-президентів України та його сподвижників, від внутрішньої боротьби всередині українського політикуму, від індивідуальної злості Петра Порошенка, його патологічного бажання вернутися найзначимішою фігурою у державну владу.

Це вічна проблема українців, наслідок козацької вольності, рецидив політичного минулого України. Суспільно-політичні потуги народу майже повністю розбиваються психологією нації, яка ще донині не може остаточно вийти з уявлень регіональних пут, чекає на месію котрий жестом покаже дорогу. Його потрібно, однак потрібна не містечковість, а національний український дух у нервах самих українців.

Підписано до друку 18.08.2021
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублюкаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 50 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net

